

Bài 9: KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI TRONG PYTHON (Phần 3)

Xem bài học trên website để ủng hộ Kteam: [Kiểu dữ liệu chuỗi trong Python – Phần 3](#).

Mọi vấn đề về lỗi website làm ảnh hưởng đến bạn hoặc thắc mắc, mong muốn khóa học mới, nhằm hỗ trợ cải thiện Website. Các bạn vui lòng phản hồi đến Fanpage [How Kteam](#) nhé!

Dẫn nhập

Trong bài trước, **Kteam** đã giới thiệu thêm cho các bạn [KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI TRONG PYTHON – P2](#)

Ở bài này Kteam lại tiếp tục nói đến **KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI** trong Python. Cụ thể là vấn đề **ĐỊNH DẠNG CHUỖI**

Nội dung chính

Để đọc hiểu bài này tốt nhất bạn cần:

- Cài đặt sẵn [MÔI TRƯỜNG PHÁT TRIỂN CỦA PYTHON](#).
- Xem qua bài [CÁCH CHẠY CHƯƠNG TRÌNH PYTHON](#).
- Nắm [CÁCH GHI CHÚ](#) và [BIẾN TRONG PYTHON](#).
- [KIỂU DỮ LIỆU SỐ](#) và [KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI](#) trong Python.

Trong bài này, chúng ta sẽ cùng tìm hiểu những nội dung sau đây:

- Giới thiệu về định dạng chuỗi trong Python
- Định dạng bằng toán tử %
- Định dạng bằng chuỗi f (f-string)
- Định dạng bằng phương thức format
- Câu hỏi củng cố

Giới thiệu về định dạng chuỗi trong Python

Với Python, có rất nhiều cách **Định dạng chuỗi**, và nó vô cùng tuyệt vời. Và ở phần này, Kteam xin được giới thiệu với các bạn **ba kiểu định dạng cơ bản** và được sử dụng nhiều nhất trong việc định dạng chuỗi.

Định dạng bằng toán tử %

Kiểu định dạng này sẽ là rất quen thuộc nếu bạn từng tiếp xúc với ngôn ngữ lập trình C. Hãy đến với một số ví dụ

```
>>> 'My name is %s.' %('Lucario')
'My name is Lucario'
>>> '%d. That is %s problem.' %(1, 'That')
'1. That is the problem.'
```

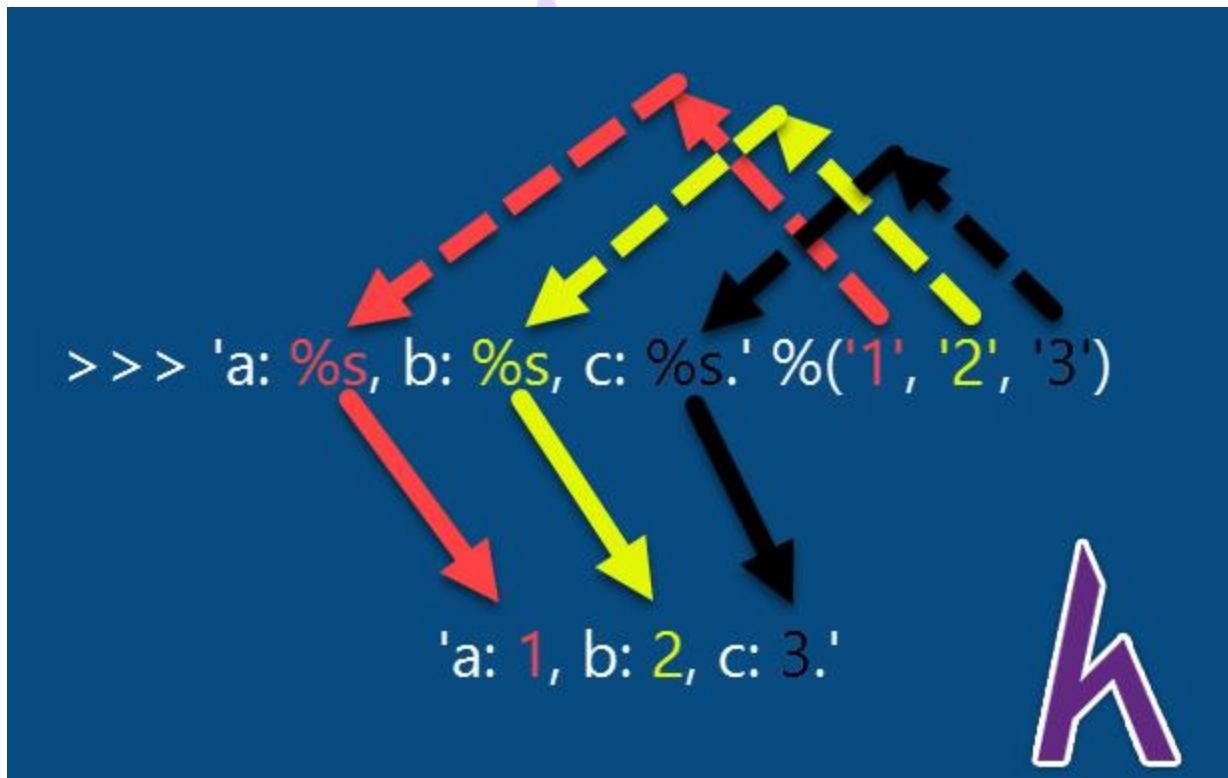
Cú pháp:

<chuỗi> **%** (giá trị thứ 1, giá trị thứ 2, ..., giá trị thứ n – 1, giá trị thứ n)

Lưu ý:

Không hề có dấu `,` tách phần chuỗi và phần giá trị cần định dạng

Để hiểu rõ hơn cách hoạt động của cách định dạng này, mời các bạn xem hình sau

Với hình vẽ trên, bạn có thể dễ dàng biết được cách mà nó hoạt động. Đó là từng phần kí hiệu **%s** sẽ lần lượt được **thay thế** lần lượt bởi các **giá trị nằm trong cặp dấu ngoặc đơn** (Đây là kiểu dữ liệu Tuple, sẽ được Kteam giới thiệu ở bài [KIỂU DỮ LIỆU TUPLE](#)).

Thêm một số ví dụ minh họa


```
>>> s = '%s %s'
>>> s %('one', 'two')
'one two'
>>> s %('a', 'b')
'a b'
>>> c = s %('c', 'cc')
>>> c
```

```
'c cc'
>>> s %('D') # không được, vì trong chuỗi của biến d có dư kí hiệu % để thay thế
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
TypeError: not enough arguments for format string
>>> d %('a', 'b') # không thể, vì trong chuỗi của biến d không có đủ kí hiệu % để thay thế
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
TypeError: not all arguments converted during string formatting
```

Nếu các bạn để ý trong các ví dụ. Kteam không chỉ sử dụng mỗi kí hiệu **%s**, mà còn có **%d**. **Vậy sự khác nhau giữa %s và %d là gì? Liệu có còn kí hiệu % nào khác nữa không?**

Kteam sẽ giải đáp cho bạn ngay sau đây

Dưới đây là một số các toán tử % cơ bản trong Python

 Toán tử	Giải thích
%s	Giá trị của phương thức <code>__str__</code> của đối tượng đó
%r	Giá trị của phương thức <code>__repr__</code> của đối tượng đó
%d	Giá trị của một số - Nếu là số thực thì sẽ chỉ lấy phần nguyên (chuyển sang số nguyên)
%<số chữ số phần thập phân>f	Giá trị của một số - Nếu là số sẽ được chuyển sang số thực

Có thể bạn sẽ cảm thấy khó hiểu ở hai toán tử **%s** và **%r**. Mọi thứ trong Python đều là các đối tượng của một lớp nào đó. Do đó nó đều có các phương thức, thuộc tính riêng. Các đối tượng trong Python luôn luôn có hai phương thức đó là **__str__** và **__repr__**.

Tuy các bạn chưa tiếp xúc với hướng đối tượng bao giờ để hiểu được khái niệm này. Nhưng Kteam sẽ viết một lớp đơn giản để giải thích cho bạn hiểu sự khác biệt giữa **%r** và **%s**.

```
>>> class Something:
...     def __repr__(self):
...         return 'Đây là __repr__'
...     def __str__(self):
...         return 'Đây là __str__'
...
>>>
```

Vừa rồi, mình đã tạo một lớp với tên là Something, giờ mình sẽ tạo một đối tượng thuộc lớp đó

```
>>> sthing = Something()
```

Đừng vội bối rối! thật ra nó cũng là một giá trị bình thường thôi. Cũng giống như một chuỗi, một con số.

```
>>> type(sthing) # và nó thuộc lớp Something
<class '__main__.Something'>
```

Và giờ, hãy xem giá trị của đối tượng sthing nhé.

```
>>> sthing
Đây là __repr__
>>> print(sthing)
Đây là __str__
```

Nó có sự khác biệt. Và giờ, ta sẽ thấy **sự khác biệt giữa %s và %r**

```
>>> '%r' %(sthing)
'Đây là __repr__'
>>> '%s' %(sthing)
'Đây là __str__'
```

Đó là sự khác biệt giữa **%s** và **%r**. Đây là một thứ mà nhiều bạn học Python nhầm lẫn.

Nếu bạn từng học **ngôn ngữ C** thì ngữ **%s** là thay thế cho một chuỗi thì chưa đủ chính xác.

- **%s** thay thế cho giá trị của phương thức `__str__` tạo nên đối tượng đó.
- Còn về **%r** thì là phương thức `__repr__`.

Do đó, bạn có thể sử dụng **%s** hoặc **%r** với mọi đối tượng trong Python.

```
>>> '%s' %(1) # số
'1'
>>> '%r' %(1)
'1'
>>> '%s' %([1, 2, 3]) # kiểu dữ liệu list
'[1, 2, 3]'
>>> '%r' %([1, 2, 3])
'[1, 2, 3]'
>>> '%s' %((1, 2, 3)) # kiểu dữ liệu tuple
'(1, 2, 3)'
>>> '%r' %((1, 2, 3))
'(1, 2, 3)'
```

Ở kí hiệu **%d**, nó đơn giản dễ hiểu hơn với hai kí hiệu ta vừa biết qua ở trên. Kí hiệu này chỉ thay thế cho một số.

```
>>> '%d' %(3)
'3'
>>> '%d' %('3') # lỗi, vì '3' không phải 3
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
TypeError: %d format: a number is required, not str
>>> '%d' %(3.9) # chỉ lấy phần nguyên
'3'
>>> '%d' %(10/3)
'3'
```

Như bạn thấy, **%d** không phù hợp cho số thực, đó là lí do ta có **%f**

```
>>> '%f' %(3.9)
'3.900000'
>>> '%f' %('a') # %f cũng yêu cầu một số, ngoài ra đều là lỗi
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
TypeError: must be real number, not str
>>> '%f' %(3)
'3.000000'
>>> '%.2f' %(3.563545) # chỉ lấy 2 số ở phần thập phân
'3.56'
>>> '%.3f' %(3.9999) # %f cũng có khả năng làm tròn
'4.000'
```

Định dạng bằng chuỗi f (f-string)

Phương pháp định dạng này cho bạn khả năng thay thế một số chỗ ở trong một chuỗi bằng giá trị của các biến mà bạn đã khởi tạo và có. Và để có thể sử dụng cách này, bạn phải có một chuỗi f.

Một chuỗi f sẽ có cú pháp:

f 'giá trị trong chuỗi'

Ví dụ:

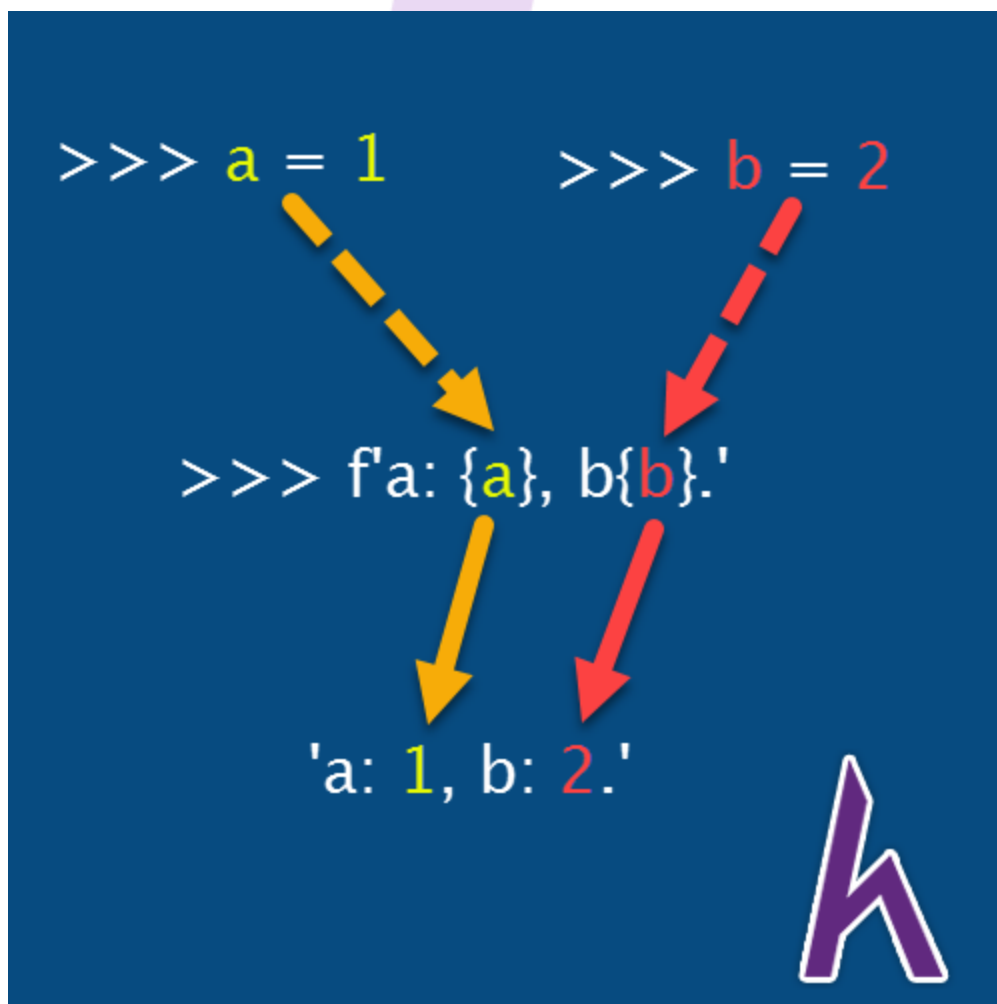
```
>>> f'abc' # đây là một f-string
'abc'
>>> s = f'xyz' # vẫn chưa có gì khác biệt so với chuỗi thông thường
>>> s
'xyz'
>>> print(f'a\tb')
a 4
```

Nhưng nó sẽ khác biệt, nếu bạn có một f-string theo kiểu này

```
>>> variable = 'string'
>>> f'This is a {variable}.' # chú ý tới những thứ nằm trong cặp ngoặc nhọn
'This is a string'
```

Đúng rồi đấy, giá trị của biến `variable` được thay thế trong cặp dấu ngoặc nhọn chứa tên của nó. Nếu bạn có biết qua PHP, bạn sẽ thấy cách này tương tự với việc bạn sử dụng cặp dấu `"` để định dạng.

Mời các bạn xem hình ảnh minh họa sau đây

Vậy, **khi bạn sử dụng chuỗi f, đặt một giá trị biến chưa được khai báo, hoặc có trong chương trình thì sao?**


```
>>> f'{variable_2}' # chưa khởi tạo biến có tên variable_2
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
NameError: name 'variable_2' is not defined
```

Điều này đặt ra cho bạn một vấn đề, nếu như bạn muốn có chuỗi với nội dung như sau

1: {one}, 2: {two}, 3: {variable}

Và chỉ muốn định dạng mỗi chỗ **{variable}** thôi thì phải làm sao?

Cách giải quyết là hãy đặt thêm một dấu { kế bên {, còn với } là một dấu }. Tương tự như cách chúng ta muốn có một dấu \ mà để Python hiểu không phải là một kí tự bắt đầu kí tự [escape sequence](#) thì sẽ thêm một dấu \.

```
>>> variable = 'three'
>>> f'1: {{one}}, 2: {{two}}, 3: {variable}'
'1: {one}, 2: {two}, 3: three'
```

Định dạng bằng phương thức format

Cách định dạng này cho phép Python định dạng chuỗi một cách tuyệt vời, không chỉ tốt về mặt nội dung mà còn về thẩm mỹ. Định dạng bằng phương thức format

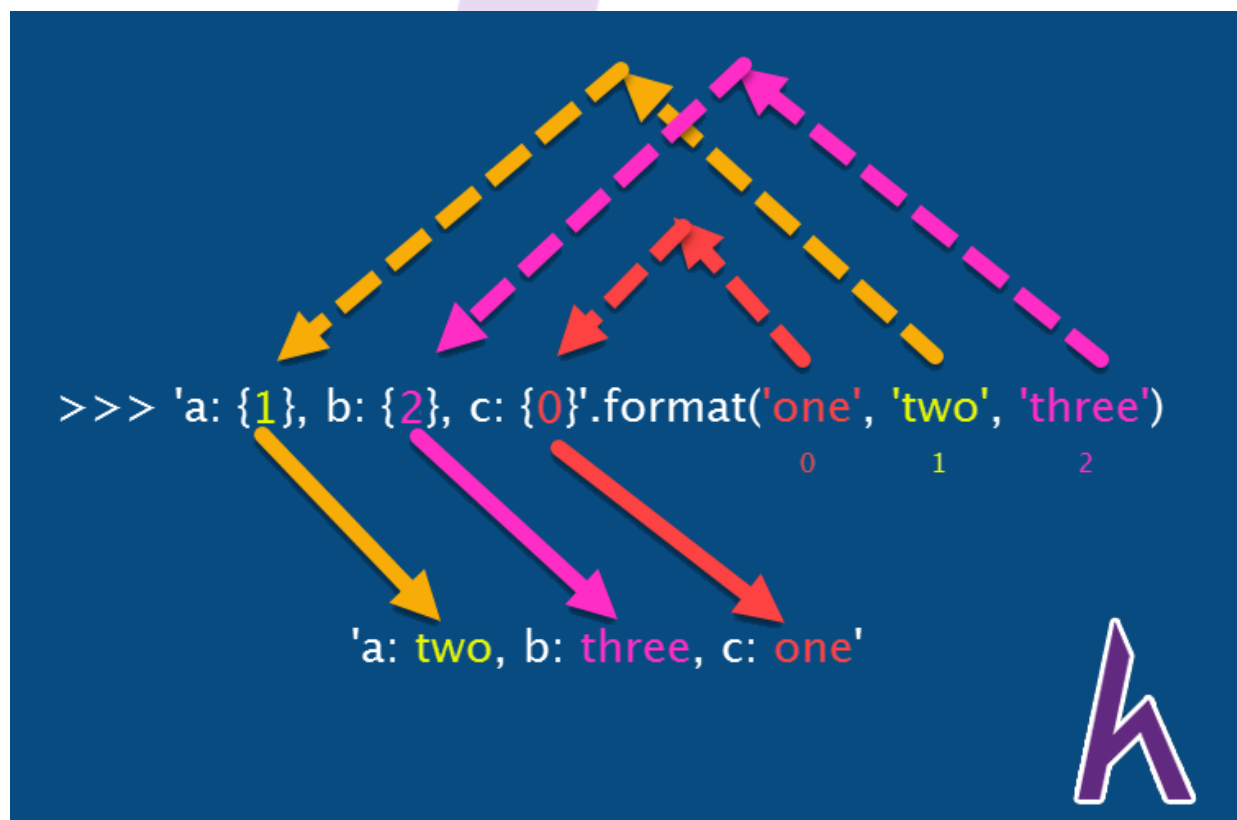
Đầu tiên là đơn giản nhất

```
>>> 'a: {}, b: {}, c: {}'.format(1, 2, 3)
'a: 1, b: 2, c: 3'
>>> 'a: %d, b: %d, c: %d' %(1, 2, 3) # tương tự như dùng phương thức format trên
'a: 1, b: 2, c: 3'
```

Nếu chỉ tương tự với toán tử **%**, phương thức này sẽ không có gì nổi bật. Vậy hãy đến với ví dụ tiếp theo

```
>>> 'a: {1}, b: {2}, c: {0}'.format('one', 'two', 'three')
'a: two, b: three, c: one'
```

Nếu vẫn còn mơ hồ, bạn hãy xem hình ảnh minh họa sau đây

Giá trị ở vị trí thứ nhất sẽ thay thế cho **vị trí thứ nhất** ở trong chuỗi, và cứ thế với các giá trị sau.

Và với phương thức này, cũng không quá khắt khe việc số các giá trị bằng số các nơi cần định dạng trong chuỗi. Ta có thể cho dư giá trị

```
>>> 'only one value: {0}'.format(1, 2)
'only one value: 1'
>>> 'only one value: {1}'.format(1, 2)
'only one value: 2'
>>> 'two same value: {0}, {0}'.format(1, 2) # và cũng có thể lặp lại
'two same value: 1, 1'
```

Vẫn chưa thỏa mãn, vì các vị trí đánh số còn chưa đủ rõ ràng, và bạn có khả năng bị nhầm lẫn. Phương thức format vẫn chiều lòng được bạn.

```
>>> '1: {one}, 2: {two}'.format(one=111, two=222)
'1: 111, 2: 222'
```

Như đã nói, không chỉ định dạng về nội dung, mà nó còn giúp tăng tính thẩm mỹ. Cụ thể là phương thức này giúp bạn định dạng căn lề một cách tuyệt vời. Cách này khá tương tự với việc sử dụng f-string đúng không nào?

Dưới đây là 3 cách căn lề cơ bản của phương thức format

Căn lề trái	{:(c)<n}
Căn lề phải	{:(c)>n}
Căn giữa	{:(c)^n}

Trong đó

- **c** là kí tự bạn muốn thay thế vào chỗ trống, nếu để trống thì sẽ là kí tự khoảng trắng
- **n** là số kí tự dùng để căn lề.

Để hiểu rõ hơn hãy đến với ví dụ:

```
>>> '{:^10}'.format('aaaa') # căn giữa
'  aaaa  '
>>> '{:<10}'.format('aaaa') # căn lề trái
'aaaa   '
>>> '{:>10}'.format('aaaa') # căn lề phải
'      aaaa'
>>> '{.*>10}'.format('aaaa') # căn lề trái, thay thế khoảng trắng bằng kí tự *
'*****aaaa'
>>> '{.*<10}'.format('aaaa') # căn lề phải, thay thế khoảng trắng bằng kí tự *
'aaaa*****'
>>> '{.*^10}'.format('aaaa') # căn giữa, thay thế khoảng trắng bằng kí tự *
'***aaaa***'
```

Nhờ việc căn lề bằng phương thức này, bạn sẽ dễ dàng hơn để có thể cho kết quả của bạn đẹp mắt.

Ví dụ*: Hãy tạo một file Python với nội dung sau.

```
# phần định dạng
row_1 = '+ {:<6} + {:^15} + {:>10}'.format("", "", "")
row_2 = '| {:<6} | {:^15} | {:>10} |'.format('ID', 'Ho va ten', 'Noi sinh')
row_3 = '| {:<6} | {:^15} | {:>10} |'.format('123', 'Yui Hatano', 'Japanese')
row_4 = '| {:<6} | {:^15} | {:>10} |'.format('6969', 'Sunny Leone', 'Canada')
row_5 = '+ {:<6} + {:^15} + {:>10}'.format("", "", "")

# phần xuất kết quả
print(row_1)
print(row_2)
print(row_3)
print(row_4)
print(row_5)
```

Khi chạy file Python đó, bạn sẽ có kết quả là

ID	Ho va ten	Noi sinh
123	Yui Hatano	Japanese
6969	Sunny Leone	Canada

Củng cố bài học

Đáp án bài trước

Bạn có thể tìm thấy câu hỏi của phần này tại CÂU HỎI Củng Cố trong bài [KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI TRONG PYTHON – Phần 2](#).

1. Có tổng cộng 6 escape sequence. Và 6 escape sequence này là `\\`

```
>>> s = r'\gte\teng\n\vz\adf\t'
>>> s
'\gte\teng\n\vz\adf\t'
```

2. Giá trị là chuỗi rỗng (``)
3. Các phép cắt có kết quả là một chuỗi rỗng là b, c, e

Câu hỏi củng cố

Bằng kiến thức về kiểu dữ liệu chuỗi của bạn. Hãy làm gọn code ở **ví dụ *** hết mức có thể.

Đáp án của phần này sẽ được trình bày ở bài tiếp theo. Tuy nhiên, Kteam khuyến khích bạn tự trả lời các câu hỏi để củng cố kiến thức cũng như thực hành một cách tốt nhất!

Kết luận

Sau khi kết thúc bài viết này, bạn đã phần nào biết đến việc ĐỊNH DẠNG CHUỖI TRONG PYTHON. Và nhờ đó có thể tự định dạng nội dung của mình một cách đẹp nhất.

Ở bài viết sau, Kteam sẽ giới thiệu cho bạn về [CÁC PHƯƠNG THỨC CỦA KIỂU DỮ LIỆU CHUỖI](#).

Cảm ơn bạn đã theo dõi bài viết. Hãy để lại bình luận hoặc góp ý của mình để phát triển bài viết tốt hơn. Đừng quên **"Luyện tập – Thử thách – Không ngại khó"**.

